

УДК 739+671.1](477)Лобортас

**Сергій Луць**  
(Львів)

## **ОСОБЛИВОСТІ ТИПОЛОГІЧНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА КЛАСИЧНОГО ЮВЕЛІРНОГО ДОМУ «ЛОБОРТАС»**

У статті проаналізовано типологічну структуру творів Класичного ювелірного Дому «Лобортас», який є зразком високого фахового рівня сучасного українського ювелірного мистецтва. Типологічний діапазон представлений асортиментом ювелірних виробів, що їх класифікують за функціональним призначенням, жанровою тематикою та технологічно-технічними процесами. Типологічні групи ювелірних, інтер'єрних та релігійних прикрас утворюють низку сюжетно-функціональних концепцій, які є віддзеркаленням соціальних потреб і наслідком культурно-естетичного поступу.

**Ключові слова:** Класичний ювелірний Дім «Лобортас», типологічні групи, класифікація, асортимент, ювелірні вироби, функціональне призначення, тематика, технологічно-технічні процеси.

В статье анализируется типологическая структура произведений Классического ювелирного Дома «Лобортас», который является образцом высокого профессионального уровня современного украинского ювелирного искусства. Типологический диапазон представлен ассортиментом ювелирных изделий, которые классифицируются по функциональному назначению, жанровой тема-

тике и технологически-техническим процессам. Типологические группы ювелирных, интерьерных и религиозных украшений образуют ряд сюжетно-функциональных концепций, которые являются отражением социальных потребностей и следствием культурно-эстетического развития.

**Ключевые слова:** Классический ювелирный Дом «Лобортас», типологические группы, классификация, ассортимент, ювелирные изделия, функциональное назначение, тематика, технологически-технические процессы.

The article analyzes the typological structure of the works of *Lobortas Classic Jewelry House*, which is an example of high professional level of modern Ukrainian jewellery. The breadth of typological range is represented by assortment of jewellery that is classified by its functionality, genre thematics, and technological and technical processes. The typological groups: jewellery, art objects, and religious art – form a chain of the plot-function conceptions that reflects the social demands and are the consequences of cultural and aesthetic progress.

**Keywords:** *Lobortas Classic Jewelry House*, typological groups, classification, assortment, jewellery, functionality, thematics, technological and technical processes.

Сучасне українське ювелірне мистецтво вміщує в собі низку художньо-образних і технологічно-технічних процесів, що трансформуючись у типологічні групи, утворюють ряд сюжетно-функціональних концепцій ювелірних предметів, які є віддзеркаленням суспільних потреб та наслідком культурно-естетичного поступу. Типологічний діапазон ювелірних виробів базується, як правило, на традиціях і новаторстві технологічно-технічного арсеналу художників-ювелірів та художньо-образному мисленні, яке реалізується у формуванні концептуальних циклів ювелірних композицій. Нині поряд із численними українськими ювелірними фірмами та представниками авторського ювелірного мистецтва, такими, як: ТОВ «Соломія-Інвест» (м. Вінниця), ювелірна майстерня «Євлогія» (м. Київ), ювелірний дім «Дюльбер» (м. Сімферополь), О. Дюпре (м. Кривий Ріг), О. Гаркус (м. Косів), Ш. Пержан і К. Кравчук (м. Чернівці) та інші, яскраво вирізняється Класичний ювелірний Дім «Лобортас» (м. Київ; далі – КюД «Лобортас»), який є зразком високого фахового рівня та багатогранної мови сучасного українського ювелірного мистецтва [3, с. 6–11, 17, 22, 32–33, 56–57, 62–63, 108–109]. Вироби, створені «лобортасівцями», репрезентовані широким асортиментом та відзначені світовими ювелірними нагородами, увійшли в зібрання декількох національних музеїв і вміщені в альбоми й каталоги, що відтворюють багату типологічну палітру ювелірних творів, зберігаються в приватних колекціях у багатьох країнах світу, підтверджуючи цим високий мистецький рівень [1].

Відзначимо, що ряд важливих аспектів щодо особливостей типології та різних методів систематизації асортименту творів декоративно-прикладного мистецтва, зокрема художньої обробки металу, розглянуто в публікації Х. Содомори «Типологія металевих прикрас та шкіряних доповнень до традиційного чоловічого одягу в українських Карпатах кінця ХІХ – початку ХХ століття». У цій статті проаналізовано різні методи типологічної класифікації народних металевих прикрас та виробів іншого вжиткового призначення, що висвітлюють у своїх наукових працях С. Боньковська, Ю. Юсипчук, Л. Суха, Г. Врочинська, при цьому Х. Содомора чітко вибудовує власну структурну позицію [4]. Варто зауважити: хоча типологія народних металевих прикрас активно досліджувалася, однак зазначені питання сучасного професійного ювелірного мистецтва досі залишаються відкритими, при цьому можна провести аналогію основних принципів побудови типологічної схеми.

Актуальність аналізу класифікації ювелірних творів КюД «Лобортас» зумовлена різноманітністю художньо-образної тематики конструктивно-формотворчих процесів, традиційних та інноваційних ювелірних технік (гаряча емаль, гравіювання), багатства вжиткового асортименту предметів (натільні прикраси, комплекти, гарнітури, вироби інтер'єрного характеру, сакрального призначення).

Мета статті – проаналізувати особливості асортименту ювелірного мистецтва КюД «Лобортас», який відтворює широкий діапазон типологічних груп, що їх класифікують функціонально за призначенням, тематикою та технологічно-технічними процесами.

КюД «Лобортас» – це українська ювелірна фірма, яка своїм формулюванням декларує чітку позицію, що окреслює стратегічні принципи створення лінії асортименту ювелірних виробів і передбачає сегментацію унікальних родинних та колекційних коштовностей. Як зауважує засновник і власник зазначеної ювелірної фірми І. Лобортас, у їхньому класичному ювелірному домі створюються не просто предмети ювелірного мистецтва, які існують переважно в одному екземплярі, але й твори музейного рівня, що гідні стати еталоном нового часу в українському та світовому ювелірстві. Прикладом інноваційних і традиційних вирішень у творчості «лобортасівців» є ювелірні предмети, які мають усталену класифікацію та специфіку утворення за художньо-образною тематикою, технологічно-технічними аспектами, матеріалами та функціональним призначенням. В асортименті наявні різноманітні коштовні прикраси різного вжитку, у яких застосовано технологічно-технічні процеси каменерізного мистецтва, методи інженерного ювелірства, новаторські прийоми в класичних техніках гравіювання та гарячої емалі. Тут яскраво розкривається широкий спектр накопиченого культурно-історичного досвіду, де стратегія створення високохудожніх зразків ювелірства еталонного значення є головним пріоритетом «лобортасівців», які не обмежуються одним напрямом, а постійно перебувають у пошуках нових авангардних завдань [5, с. 114]. «Лобортасівці» виконують ювелірні твори, що відзначаються оригінальністю й неординарністю художньо-образних концепцій, складністю і якістю технічного виконання та є рівноцінні із шедеврами ювелірного мистецтва світового значення. Асортимент художників-ювелірів КюД «Лобортас» складається з розроблених позиційних ліній ювелірних виробів – це світські прикраси (гарнітури, комплекти, кольє, браслети, сережки, каблучки), предмети релігійного змісту (хрести, панагії, ладанки, іконки), кабінетні настільні прикраси (письмові та декоративні, а також курильні набори), речі інтер'єрного характеру – скульптура з листової міді та з коштовним покриттям. Художньо-образні концепції творів «лобортасівців» зазвичай плануються та поєднуються в тематичні колекції, серії робіт, присвячені одній темі й об'єднані загальною ідеєю. Типологія ювелірних виробів зазначеного творчого колективу класифікується за родами й типологічними групами, які у свою чергу через родові відмінності, що вирізняються функціональними особливостями, мають розгалужену типологічну структуру, яка поділяється на підгрупи, типи та підтипи й відзначається багатством дорогоцінних металів, коштовного каміння та інших різноманітних матеріалів, конструктивно-формотворчих чинників, що також відрізняються за технічними засобами виготовлення творів. Варто відзначити, що при цьому домінуючу роль відіграє естетична функція, а підпорядковуючу – практична. Обрані пріоритети засвідчують неабияку значимість романтизму художньо-образної ідеї у взаємодії з авангардними технологічно-технічними процесами, які дають підстави розрізняти асортимент «лобортасівців» за підгрупами, що характеризуються застосуванням класичних ювелірних технік і утворюють потужний арсенал традиційних та інноваційних технічних прийомів.

Різнманітність багатопланової тематичної концепції виготовлення ювелірних виробів КюД «Лобортас» чітко сформувала утверджену типологічну карту й дає змогу художникам та майстрам ефективно організовувати і спрямовувати творчі ідеї у виробничий процес. Естетична природа та декоративно-функціональні чинники є основними у створенні ювелірних композицій «лобортасівців», що репрезентують цікавий асортимент ювелірних предметів та системно класифікуються. Ювелірні твори за їх функціональними призначеннями, жанровими й технологічними ознаками «лобортасівці» виокремлюють у типологічні групи: ювелірні прикраси, інтер'єрні прикраси, релігійні прикраси, які відповідно поділяються на підгрупи, типи та підтипи. Так, типологічна група ювелірних прикрас має підгрупи: гарнітури, каблучки, сережки, брошки, підвіски, кольє, браслети, чоловічі прикраси; підгрупа каблучок поділяється на типи з назвами: «High-end», «Топ-клас», «Люкс-клас», «Pret-a-porte», «Світ навколо нас», «Етнічні узорі», а також на підтипи: «Обручальні», «Вінчальні» та «За-



**Брошка-підвіска «Квітка – Райський Сад»** (типологічна група ювелірних прикрас). КюД «Лобортас». Золото, спесартин, сапфір-теракот, рубіни. 2012 р.

ручальні». Інтер'єрні прикраси можна об'єднати в підгрупи: декоративна скульптура, кабінетні прикраси, посуд, печатки, зброя, каменерізна пластика, колекції різних типів. Типологічна група релігійних прикрас вирізняється ювелірними предметами: лампади, панагії та хрести, ікони, інтер'єрні прикраси, натільні хрестики, натільні іконки, іудаїка, прикраси, що мають змістовну тематику інших віросповідань.

У типологічній групі ювелірних прикрас творцями КюД «Лобортас» яскраво продемонстровано асортимент ювелірних виробів, зумовлений чітким функціональним призначенням предмета, – натільна прикраса або прикраса для одягу (брошки, чоловічі комплекти). Зазначені твори об'єднано в підгрупи, що чітко відповідають утвердженим пріоритетам – створення ювелірних прикрас рукотворним методом з акцентом на ексклюзивності виробу. «Лобортасівці» дбають про відродження та розвиток давньої традиції, коли коштовності були ознакою соціального статусу й свідчили про успішність і художньо-естетичні критерії власника. Визначення функціональності предмета конкретного підтипу коштовних прикрас здебільшого відразу передбачає та вказує на напрями розбудови композиційних схем і засобів ювелірного

формотворення, що дозволяє виявити художньо-естетичні й віртуозно-технічні акценти. Композиційні схеми ювелірних виробів зазначеного підтипу ґрунтуються на художньо-виражальних прийомах – симетрія, асиметрія, контраст, нюанс, динаміка, статика, ритм, – принципи застосування яких визначаються обраною художньо-образною ідеєю, що лежить в основі ювелірного твору. Технологічно-технічний арсенал вирізняється широким застосуванням традиційних класичних ювелірних технік у поєднанні з інноваційними методами ведення формотворчих процесів, що визначаються конкретними художньо-образними завданнями та якістю матеріалу, який використовується. У низці ювелірних технік, що їх застосовують під час створення ювелірних прикрас, помітно вирізняються такі: гравіювання, гаряча емаль, інноваційні методи кріплення коштовного каміння, яке відіграє особливу роль у вирішенні формотворчих процесів та збагаченні художнього образу ювелірного виробу.

Підгрупа гарнітурів у творчому доробку «лобортасівців» поділяється на два типи: великі й малі ювелірні гарнітури. Ювелірні гарнітури – це комплекти ювелірних прикрас, які об'єднані однією сюжетною лінією, стилістикою композиційної схеми та мають спільні принципи і методи художнього формотворення, становлячи єдиний ювелірний ансамбль. Як правило, до повного великого ювелірного гарнітура належать комплекти, що складаються з ювелірних предметів, які утворюють єдину композицію: кільце, сережки, каблучка або браслет. Також існують комплекти із сережок, підвіски або брошки, браслета чи каблучки. До типу великих гарнітурів належать: «Чарівне джерело» (2007), що складається з кільця, сережок та браслета, де використано матеріали – золото, діаманти, топаз, кварц; «Хуанхе» (2007), предмети – кільце, сережки, браслет, каблучка, які виготовлено з таких матеріалів – золото, діаманти, рубіни, смарагди, сапфіри, перли. Комплекти, утворені з варіацій двох або трьох ювелірних предметів – сережок і каблучки, браслета й каблучки або кільця та каблучки, виокремлюються в тип неповного малого ювелірного гарнітура. Наприклад: «Цвітіння

сакури» (2011), предмети – сережки, каблучка, матеріали – золото, діаманти, рожевий кварц; «Маки» (2008), предмети – підвіска, каблучка, матеріали – золото, емаль.

Підгрупа каблучок, окрім основної практичної функції прикраси, виконує естетичну функцію й демонструє розвиток художньо-культурного процесу, що відображається у виготовленні різножанрової тематичної структури зазначених ювелірних предметів, які виділяються в окремі вищезазначені типи. Важливе значення у формуванні структурної концепції підгрупи каблучок реалізується в утіленні нестандартних ідей, формотворчих вирішень, особливих прийомів та ювелірних технік. Мета створення широкого тематичного діапазону групи каблучок – виразними засобами ювеліриства передати в мініатюрі багатогранну й багатобарвну красу світу, де художниками-ювелірами відтворюються погляди на історію, релігію, культуру, мистецтво та науку. У художньо-образних ідеях створення каблучок наявні елементи сюжетних ліній з інших видів мистецтва – театру, музики, живопису, архітектури. Глибока філософія, закладена у творах «лобортасівців», допомагає знайти новітні вирішення композиційних і формотворчих процесів, що відображають утверджені пріоритети власного стилю – «Романтичний авангард».

Відзначимо, що нині в стінах КюД «Лобортас» формується третя колекція світового значення – «Третя Всесвітня», в основі якої – тип каблучок «High-end», що є зразком архітектурного мислення під час створення ювелірних виробів з усіма характерними ознаками новоутвореного стилю «лобортасівців». Художньо-образна тематика позначена впливом романтичних настроїв у поєднанні з інноваційними авангардними прийомами ювелірного формотворення. Композиційні схеми каблучок складаються переважно із симетричних елементів, які насичені значною кількістю коштовного каміння з акцентом на центральному великому камені. Наприклад: «На літньому балу» (золото, сапфір, діаманти; 2008 р.); «Послання небес», каблучка-підвіска (золото, діаманти, аквамарин; 2010 р.); «Чарівник Смарагдового міста» (золото, діаманти, смарагд; 2009 р.); «Після дощу» (золото, танзаніт, діаманти, сапфіри; 2009 р.). Проте асиметричним вирішенням композиції вирізняється каблучка «Царівна-Лебідь» (золото, діаманти – 2525 шт.; 2011 р.), що ввійшла до книги «Світові рекорди Гіннеса».

Тип каблучок «Топ-класу» – це також вияв творчої співпраці художника й майстра зазначеного колективу. Ці вироби вирізняються складними композиційними, формотворчими та технологічно-технічними прийомами і репрезентовані творами: «Серце Далі» (золото, кварц, рубіни, діаманти; 2011 р.); «Генезис» (золото, діаманти; 2011 р.); «Сади Версаля» (золото, вороб'євит, діаманти; 2014 р.).

Каблучки типу «Люкс-класу» – ювелірні вироби, які створені із золота 750-ї проби, деякою мірою є «золотим стандартом» у ювелірстві «лобортасівців». У цих творах використано коштовне каміння й різноманітні мінерали: смарагд, гранат, діамант, сапфір, рубін, перли. Застосування техніки гарячої емалі надає ювелірним виробам особливої художньої виразності. Наприклад: «Суцвіття» (золото, перли, діаманти; 2010 р.); «Вогні великого міста» (золото, сапфір, діаманти; 2006 р.); «Відлуння Всесвіту» (золото, діаманти; 2011 р.).



**Шахи «Боспорські походи»**  
(типологічна група інтер'єрних прикрас). КюД «Лобортас». Срібло, емалі, нефрит, дерево. 2006 р.



**Ювелірна симфонія «Душа світу»**  
(типологічна група інтер'єрних прикрас). КюД «Лобортас».  
**Срібло, золото, діаманти, сапфіри, зірковий сапфір – 28 каратів, шпінель, раухкварц, ляпіс-лазури, нефрит. 2006 р.**

Підгрупа чоловічих прикрас вирізняється перснями, затискачами для краваток, запонками та значками. Композиційна схема предметів здебільшого побудована на основі лаконічно стилізованих геометричних елементів, де декором слугують коштовне каміння, гравіювання й гаряча емаль. Тематика виробів відображає романтичні настрої «лобортасівців»: запонки «Дорога в небо» (золото, діаманти; 2011 р.); затискач для краватки «Врубель» (золото, діаманти, сапфіри; 2008 р.); перстень «Талісман часу» (золото, смарагд, гагат; 2008 р.).

Підгрупа сережок займає важливе місце в асортименті КюД «Лобортас», де в основі композицій лежать принципи як симетричних, так і асиметричних схем. У формотворенні застосовується повний арсенал ювелірних технік та широкий спектр різних дорогоцінних матеріалів. Акцентується на головному елементі композиції, яка побудована на рослинному чи геометричному орнаменті, де в центрі розміщено виразний коштовний камінь, оздоблений віртуозним гравіюванням. Також під час виготовлення ювелірних виробів зазначеної підгрупи майстерно застосовано техніку гарячої емалі. Наприклад: «Мальва» (золото, емаль, діаманти; 2008 р.); «Каре» (золото, діаманти; 2011 р.); «Північне сяйво» (срібло, діаманти, топаз; 2009 р.); «Зелений горошок» (золото, діаманти, цаворити, перли; 2007 р.).

У підгрупах брошок, підвісок, браслетів в основі художньо-образних ідей простежуються міфологічні, зооморфні та рослинні мотиви: «Прогулянка короля» (золото, діаманти – 228 шт., перли – 18 шт., гаряча емаль по «монетному гравіюванню»; 2007 р.); «Овен» (золото, діаманти, рубіни, бурштин, емаль; 2009 р.); брошка-підвіска «Квітка – Райський Сад» (золото, спесартин, сапфір-теракоут, рубіни; 2012 р.); брошка «Зоряний шлях» (золото, родій, діаманти; 2008 р.).

Варто відзначити, що наявність кабінетної прикраси або розкішного сувеніра на столі ділової людини свідчить про респектабельність власника ювелірного твору, тому

створення предметів підгрупи об'ємно-пластичних композицій інтер'єрних прикрас обумовлено соціальним статусом та культурно-естетичним рівнем поціновувача мистецтва. Ювелірні твори зазначеної підгрупи виконують декоративну або утилітарну функцію, указують на філософські погляди власника, деякою мірою натякають на особливість і значення буття. Широкий тематичний діапазон та художньо-образні ідеї «лобортасівців» здебільшого мають глибокий алегоричний підтекст. У виконанні творів застосовуються складні технологічно-технічні процеси, де наголошується на принципах і методах рукотворності й довершеності роботи в матеріалі, при цьому використовується синтез інженерного мислення та складних ювелірних технік («монетне гравіювання», художня гаряча емаль, креативні прийоми металопластики). Підгрупа інтер'єрних прикрас КюД «Лобортас» розгалужується на типи, що їх репрезентують твори: скульптура – «Мойсей» (золото, срібло, діаманти, рубіни; 2012 р.); кабінетні – підставка для книг «Кирило та Мефодій» (срібло, золото, бронза, нефрит, яшма, діаманти; 2011 р.); посуд – чарковий набір «Солоха» (срібло, рубіни, яшма, агат; 2014 р.); підтипи печаток – подарункові, знаки зодіаку, східний гороскоп – «Водолій» (золото, срібло, діаманти; 2007 р.), «Риби» (золото, срібло, діаманти; 2007 р.), «Кабан» (золото, діаманти; 2007 р.); декоративна зброя – мисливський ніж «Полювання на оленя» (бивень мамонта, дамаська сталь, срібло, діаманти; 2013 р.); каменерізна скульптура – «Підсніжник» (срібло, гаряча емаль, кахолонг, нефрит, онікс, кварц; 2006 р.).

Зазначимо, що в підгрупі інтер'єрних прикрас яскраво виділяється скульптурна композиція шахів «Боспорські походи» (срібло, емалі, нефрит, дерево; 2006 р.). Окрім виразної художньо-образної драматургії твору, яка обігрується властивістю обраних матеріалів, декоративно-пластичною стилізацією та віртуозним застосуванням особливих технічних прийомів формотворення, ювелірний виріб вирізняється технологічним ноу-хау – синхронізованою механікою електричної системи підняття й опускання шахового поля, під яким розміщено аркаду для зберігання «битих» фігур чи всієї партії, які в ході гри або після її закінчення повністю ховаються в середину стола.

Слід зауважити, що аналогією високої фахової майстерності «лобортасівців» у мистецтві техніки сучасного українського каменерізного ювелірного мистецтва є творчість С. Вольського (м. Львів), О. Мірошнікова (м. Миколаїв Львівської обл.), О. Ємельянова (м. Київ) та інших художників з багатим тематичним спектром саме в цій техніці ювелірної скульптури [6, с. 122; 7, с. 6–7; 3, с. 102–103].

Художньо-образна концепція підгрупи релігійних прикрас мистців КюД «Лобортас» висвітлює сутність релігії та її вплив на суспільство протягом усієї історії людства. Зазначена підгрупа представлена ювелірними творами функціонального призначення: лампади, панагії та хрести, ікони, натільні хрестики, підвіски, об'ємно-



**Напрестольна лампада для Благодатного Вогню – Єрусалимська (Гробу Господнього), «Лампада Феофіла» (типологічна група релігійних прикрас). КюД «Лобортас». Золото, срібло, діаманти, дерево, сталь, художнє скло. 2013 р.**

пластичні композиції, а також вироби, що мають змістовну тематику інших віросповідань. Оригінальністю архітектоніки формотворення вирізняються лампади, де завдяки унікальному способу конструювання основного каркаса композиції вогонь, що передбачений за функціональним призначенням, незважаючи на погодні умови, практично не згасає. Наприклад: мала лампада для Благодатного Вогню «Храм Гробу Господнього» (срібло, золото, діаманти, цінні породи дерева, вітражі, латунь; 2013 р.).

Специфіка творчого поступу КюД «Лобортас» сформувала широкий діапазон асортименту творів ювелірного мистецтва, багатогранного за жанровим і тематичним спрямуванням. Ювелірні композиції, у яких використано традиційні методи роботи, завжди поєднують у собі інноваційні складові та мають характерні функціональні ознаки, як і в мистецтві майстрів дому «Фаберже», що слугує зразком для «лобортасівців», пріоритетом є створення унікальних предметів, цікавих та сміливих своїми авангардними вирішеннями. Аналізуючи архітектоніку типологічних структур сучасних ювелірних фірм світового рівня, що спеціалізуються на виготовленні ексклюзивних творів, можна провести паралелі з аналогічною типологією ювелірного мистецтва дому «Бучелатті» (Італія), який є представником модерністських течій, має давню історію та продовжує відродження й розвиток класичних ювелірних технік [8]. Варто відзначити, що серед представників сучасного українського ювелірного мистецтва аналогічні принципи побудови типології творів утвердили кримськотатарські майстри ювелірного мистецтва «Дюльбер» (м. Сімферополь). В асортименті фірми є «...широке коло типів ювелірних виробів, що створюють ювеліри “Дюльбер”»: сувенірна пластика, інтер'єрні прикраси, зброя, оправы для книг та чимало інших виробів, проте превалюють, звісно ж, жіночі й чоловічі прикраси та аксесуари (кольє, підвіски, сережки, персні, браслети, брошки, запонки, годинники» [2, с. 90–91].

Проаналізувавши типологічну карту ювелірних виробів КюД «Лобортас», доходимо висновку, що асортимент виробів є досить різноманітний та має розгалужену структуру класифікації переважно за функціональним призначенням. Планування й формування основних типологічних груп, які у свою чергу поділяються на підгрупи, типи та підтипи, обумовлюються функціональними, жанровими й тематичними ознаками, за якими характеризуються ювелірні твори. Принципи та методи роботи визначають особливості асортименту і характер загальної концепції типологічної структури. Слід відзначити, що твори «лобортасівців» демонструють увесь арсенал ювелірних технік, застосування яких передбачається художньо-образною ідеєю твору та матеріалами. Серії ювелірних емалей, диференційовані за технологічними аспектами, виразно репрезентовано каблучками, підвісками, сережками, що мають різножанрове тематичне спрямування. «Монетне гравіювання» в об'ємно-пластичних композиціях, застосування значної кількості коштовного каміння та інші технологічно-технічні виражальні засоби стали візитівками творчості КюД «Лобортас». Зауважимо, що кожна концепція створення окремого ювелірного твору чи цілої групи в основі має виразний художній образ, який обігрується різними авангардними способами формотворення. Ексклюзивність та віртуозне виконання виробу вручну є головними пріоритетами «лобортасівців».

Також треба відзначити, що вироби КюД «Лобортас» утворюють підтипи, зумовлені термінами, об'ємами та складністю технологічно-технічних процесів. Якщо предмети типологічної групи ювелірних прикрас підгрупи каблучок або сережок можуть виготовлятися у великих кількостях, то предмети типологічної групи інтер'єрних прикрас підгрупи скульптури чи кабінетних речей можуть виконуватися в обмеженій кількості впродовж тривалого терміну (із залученням команди ювелірів різних кваліфікацій). Наприклад, скульптурну симфонію «Душа світу» (срібло, золото, діаманти, сапфіри, зірковий сапфір – 28 каратів, шпінель, раухкварц, ляпіс-лазурі, нефрит; 2006 р.) протягом двох років створював 21 майстер.

Отже, з огляду на особливості типологічної структури – широке розгалуження на підгрупи, типи й підтипи творів, бачимо, що останнім, які вирізняються за функціональним призначенням, властиві жанрові та тематичні ознаки, архітектурно-конструк-



тивне й інженерне мислення, використання потужного арсеналу традиційних та інноваційних технологічно-технічних процесів, застосування значної кількості коштовного каміння, дорогих металів, а також різноманітних природних матеріалів. Можна стверджувати, що творчість КюД «Лобортас» є зразком високого ювелірного мистецтва, яке розвивається в контексті українського та світового ювелірного мистецтва. Специфіка й діапазон асортименту, принципи і методи роботи висвітлюють стилістику «Романтичного авангарду», а також підтверджують сутність «класичний» у формулюванні назви творчого колективу – Класичний ювелірний Дім «Лобортас».

1. Класичний ювелірний Дім «Лобортас» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [www.lobortas.com/](http://www.lobortas.com/).
2. Пасічник Л. Діяльність ювелірного дому «Дюльбер» в контексті розвитку сучасного ювелірного мистецтва України: історія, творчість, художнє спрямування / Л. Пасічник // Вісник ХДАДМ. – Х. : ХДАДМ, 2014. – № 2. – С. 88–93.
3. Рукотворний світ : каталог. – К. : Ковальська майстерня, 2011. – Вип. № 4. – 147 с.
4. Содомора Х. Типологія металевих прикрас та шкіряних доповнень до традиційного чоловічого одягу в українських Карпатах кінця XIX – початку XX століття / Х. Содомора // Вісник ХДАДМ. – Х. : ХДАДМ, 2009. – С. 121–133.
5. Шерман А. Рождение эталонов // Антиквар. – 2012. – № 12 (69). – С. 114–119.
6. Шмагалю Р. Нев'яучі квіти Станіслава Вольського / Р. Шмагалю // Вісник ЛНАМ. – Л. : ЛНАМ, 2008. – Спецвип. V. – С. 119–124.
7. Шмагалю Р. Природа – камінь – метал у творчості Олександра Мірошнікова // Чумарна М., Мірошніков О. Самородок. – К. : MIRO Miroshnikov art studio, 2012. – С. 6–7.
8. Buccellati Milano [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [www.buccellati.com/](http://www.buccellati.com/).

## SUMMARY

The article analyzes the typological structure of the works of *Lobortas Classic Jewelry House*, which is an example of high professional level of modern Ukrainian jeweller's art. The breadth of typological range is represented by assortment of jewellery that is classified by its functionality, genre thematics, and technological and technical processes. The typological groups: jewellery, art objects, and religious art – form a chain of the plot-function conceptions that reflects the social demands and are the consequences of cultural and aesthetic progress. The topicality of analyzing the typology of the *Lobortas C.J.H.* jewellery ensues from the diversity of artistic and figurative thematics of structural and formative processes, traditional and innovative jewellery techniques (high-temperature enamel, engraving), plenty of objects used (adornments worn next to the skin, suites of furniture, sets, interior wares, sacral articles). The artistic and figurative conceptions of the *Lobortas* production are usually planned and combined into certain thematic collections, series of works devoted to the same subject and united by common idea. The systemic typology of jewellery of the creative team under consideration is classified and divided into sorts and typological groups, which, in turn, through the sort characteristics distinguished by their functional features, have the ramified typological structure that is subdivided into subgroups, types and subtypes while expressing its plenty of precious metals, precious stones and various other materials, structural and formative factors which are also distinguished by their own technical means of article production. It should be noted that the aesthetic function plays the dominant role while the practical one is subordinating. The priorities chosen by the jeweller's artists are indicative of great importance of romanticism of artistic and figurative idea in cooperation with advanced technological processes which afford ground for discerning the assortment of the *Lobortas* House by its subgroups characterized by application of classic jewellery techniques, and form a powerful arsenal of traditional and innovative techniques and confirm the definition *classic* in formulating the name *Lobortas Classic Jewelry House*.

**Keywords:** *Lobortas Classic Jewelry House*, typological groups, classification, assortment, jewellery, functionality, thematics, technological and technical processes.